

วิกฤตการณ์เศรษฐกิจของสหภาพยุโรปและอาเซียน: ผลกระทบต่อไทย

โดย รศ.ดร. สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์

1. บทนำ

วิกฤตเศรษฐกิจโลกที่มีจุดเริ่มต้นจากวิกฤตในเรื่องของอสังหาริมทรัพย์ (Sub Prime) ในสหรัฐอเมริกาซึ่งเริ่มเกิดขึ้นในช่วงครึ่งปีหลังของ ค.ศ. 2007 ก็ได้แผ่ขยายลามปามไปสู่ประเทศต่างๆทั่วโลก ส่งผลกระทบกลายเป็นวิกฤตทางการเงิน ทางด้านการค้าระหว่างประเทศและวิกฤตของภาคอุตสาหกรรม เกษตรและบริการ ระดับความรุนแรงของวิกฤตดังกล่าวนี้เทียบเท่ากับวิกฤตเศรษฐกิจโลกในปี ค.ศ.1929 ผลกระทบจากการแผ่ขยายของวิกฤตดังกล่าวนี้ทำให้สถาบันการเงินขนาดใหญ่ อาทิ เช่น **Lehman Brothers** ถึงกับล้มละลาย อีกทั้งสถาบันการเงินขนาดใหญ่ของโลก ไม่ว่าจะเป็นบริษัทประกันชีวิต ประกันภัย **AIG** สถาบันการเงินทั้งในอเมริกา ยุโรปและอื่นๆ ต้องเกิดภาวะขาดทุนย่อยยับจนต้องขอความช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างมหาศาล การค้าของโลกซึ่งมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องติดต่อกันหลายทศวรรษต้องมีอันชะลอตัวลงและมีลักษณะติดลบ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของโลกลดลงอย่างฮวบฮาบเป็นประวัติการณ์เหลือเพียงร้อยละ 1 ในปีนี้ โดยประเทศพัฒนาสำคัญ ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น กลุ่มประเทศสหภาพยุโรปมีลักษณะติดลบเป็นครั้งแรกในรอบหลายสิบปี กลุ่มประเทศอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นไทย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ต่างได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวลงของการค้าระหว่างประเทศ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์ลดลงร้อยละ 11 ซึ่งเป็นระดับเลวร้ายที่สุดนับตั้งแต่ก่อตั้งประเทศนี้ขึ้นมา การส่งออกของไทยในครึ่งปีแรกมีแนวโน้มติดลบประมาณร้อยละ 24 และอัตราการขยายทางเศรษฐกิจมีแนวโน้มติดลบร้อยละ 5 มีเพียงบางประเทศที่สามารถผลักดันให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นบวกโดยเฉพาะประเทศจีนที่คาดว่าจะขยายตัวได้ร้อยละ 7-8 ในปีนี้ นอกจากนี้ก็มีประเทศอินเดีย อินโดนีเซียและอื่นๆ ประเทศเหล่านี้มีโครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาการส่งออกไม่มากนัก เช่น ประมาณร้อยละ 30 ในกรณีของจีนและอินเดีย ผลกระทบจากการค้าระหว่างประเทศที่หดหายไปจึงมีขอบเขตจำกัด อีกทั้งประเทศเหล่านี้มีเงินสำรองมหาศาลต่อเนื่องอันเป็นผลมาจากมีการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดมาอย่างต่อเนื่อง เช่นในกรณีของประเทศจีน ประเทศเหล่านี้จึงสามารถใช้นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจภายในโดยอาศัยนโยบายทางการคลังและนโยบายทางการเงินได้อย่างเต็มที่

2. วิถีอุตสาหกรรมของสหภาพยุโรปและอาเซียน

วิถีอุตสาหกรรมที่เริ่มต้นจากอสังหาริมทรัพย์ (Sub Prime) ในสหรัฐอเมริกาได้ลามปามและส่งผลกระทบต่อกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปกันอย่างทั่วหน้า ทุกประเทศในจำนวน 27 ประเทศต่างก็ได้รับผลกระทบด้วยกันทั้งนั้น จะแตกต่างก็เป็นเพียงความรุนแรงที่แตกต่างกันบ้าง ประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป 27 ประเทศ อาจจะถูกจำแนกออกมาเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มประเทศที่รับเงินยูโรเป็นสกุลเดียวกัน (Euro Zone) ซึ่งมีทั้งหมด 16 ประเทศ และอีก 11 ประเทศที่อยู่นอกยูโรโซน ประเทศที่สำคัญในกลุ่มนี้ก็คือ อังกฤษและกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกที่เข้ามาเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปภายหลังการสิ้นสุดของสงครามเย็น (Post Cold War) ผลกระทบจากวิกฤตครั้งนี้ทำให้อัตราการเติบโตของกลุ่มประเทศในโซนยูโร (Euro Zone) มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจติดลบอย่างรุนแรง โดยคาดการณ์ว่าในปี 2009 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของ 16 ประเทศสมาชิกในโซนยูโรจะติดลบร้อยละ 4.2 โดยทั้งนี้อาจจะแยกเป็นรายละเอียดดังนี้คือ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศฝรั่งเศสติดลบร้อยละ 2.9 อิตาลีติดลบร้อยละ 4 เนเธอร์แลนด์ติดลบร้อยละ 3.1 กรีซติดลบร้อยละ 3.6 ออสเตรียติดลบร้อยละ 2.1 สเปนติดลบร้อยละ 3.3 และเยอรมนีหนักที่สุดติดลบร้อยละ 5.2 ซึ่งนับว่าเป็นอัตราการถดถอยที่รุนแรงที่สุดในรอบหลายทศวรรษ ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปอื่นที่ไม่ได้อยู่ในเขตเงินยูโรโดยเฉพาะอังกฤษ มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่วัดจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศติดลบร้อยละ 3.7 ส่วนกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก เช่น สาธารณรัฐเชค ฮังการี และโปแลนด์ มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจติดลบร้อยละ 3 ร้อยละ 6 และร้อยละ 0.4 ตามลำดับ

อัตราการว่างงานของกลุ่มประเทศในเขตยูโร ในปี 2009 นี้คิดเป็นร้อยละ 8.9 โดยทั้งนี้แยกเป็นประเทศดังนี้คือ ประเทศฝรั่งเศสคิดเป็นร้อยละ 8.8 เบลเยียมคิดเป็นร้อยละ 11.2 ออสเตรียคิดเป็นร้อยละ 4.5 อิตาลีคิดเป็นร้อยละ 6.9 เนเธอร์แลนด์คิดเป็นร้อยละ 4.1 เยอรมนีคิดเป็นร้อยละ 8.1 และที่รุนแรงที่สุดคือ สเปนร้อยละ 17.4 ประเทศนอกเขตยูโร โดยเฉพาะอังกฤษ มีอัตราการว่างงานเฉลี่ยร้อยละ 7.1 ประเทศยุโรปตะวันออกคือ สาธารณรัฐเชคร้อยละ 7.9 ฮังการีร้อยละ 9.7 และโปแลนด์ร้อยละ 11.2

แนวทางในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปอาจจะสรุปเป็นประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. มาตรการในการแก้ไขวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปอาจจำแนกเป็นกลุ่มประเทศที่ใช้มาตรการแก้ไข โดยเน้นการกระตุ้นการบริโภคคู่ขนานไปกับการกระตุ้นทางด้านการลงทุน กับอีกกลุ่มหนึ่งมุ่งเน้นมาตรการกระตุ้นการลงทุนเป็นสำคัญ สำหรับในกลุ่มแรกนั้นประกอบด้วยประเทศอังกฤษและสเปน ซึ่งทั้ง 2 ประเทศนั้นมีลักษณะคล้ายกันคืออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจได้รับแรงหนุนจากอัตราการเจริญเติบโตของ

อสังหาริมทรัพย์และการบริโภคเป็นสำคัญ กลุ่มประเทศเหล่านี้มีปัญหาของหนี้สินครัวเรือน ดังนั้นวิกฤตอสังหาริมทรัพย์ (Sub Prime) ในสหรัฐอเมริกาจึงส่งผลกระทบต่อทั้ง 2 ประเทศ รัฐบาลอังกฤษและสเปนจึงจำเป็นต้องใช้มาตรการอัดฉีดทางการคลังโดยเน้นด้านการบริโภคชูกำลังไปกับการลงทุน อีกกลุ่มหนึ่งอันประกอบด้วยประเทศฝรั่งเศสและเยอรมนี เนื่องจากประเทศทั้ง 2 นี้มีสวัสดิการที่ดีมาก ในกรณีของฝรั่งเศสสัดส่วนของภาครัฐหรือสัดส่วนของรายได้ที่พึ่งพาภาครัฐมีจำนวนมาก อันมาจากรูปแบบของรัฐสวัสดิการ ผลกระทบทางด้านสังคมที่เกิดจากวิกฤตจึงมีน้อยกว่าประเทศในกลุ่มแรกเพราะมีหลักประกันสังคมที่เข้มแข็ง (Social Safety Net) ทั้ง 2 ประเทศคือฝรั่งเศสและเยอรมนีจึงให้ความสำคัญกับการกระตุ้นด้านการลงทุนโดยเฉพาะ โครงสร้างพื้นฐานเป็นสิ่งสำคัญ อย่างไรก็ตามในกรณีของประเทศเยอรมนีซึ่งมีโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจที่พึ่งพาการส่งออกร้อยละ 60 นั้นผลกระทบจากวิกฤตทางการค้าระหว่างประเทศจึงส่งผลกระทบต่อเยอรมนีมากกว่าประเทศฝรั่งเศสซึ่งพึ่งพาการส่งออกน้อยกว่า

2. ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปได้มีการดำเนินมาตรการแก้ไขวิกฤต 2 ลักษณะ ลักษณะที่ 1 เป็นการแก้ไขร่วมกันในกรอบของสหภาพยุโรปและอีกลักษณะหนึ่งเป็นการดำเนินมาตรการของแต่ละประเทศ

ลักษณะที่เป็นการดำเนินมาตรการร่วมกันนี้อาจจำแนกเป็นมาตรการทางการเงินและมาตรการทางการคลัง ในส่วนของมาตรการที่ร่วมกันนั้นจะเห็นได้ว่าในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2008 คณะมนตรียุโรป (European Council) ได้อนุมัติแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจยุโรปคิดเป็นมูลค่า ร้อยละ 1.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของยุโรปหรือ สองแสนยูโร แผนฟื้นฟูดังกล่าวนี้เป็นมาตรการร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกและ EU เพื่อให้เกิดการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

ในด้านมาตรการทางการเงินนั้นรัฐบาลของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปได้มีการทำงานอย่างใกล้ชิดกับคณะกรรมการยุโรป รัฐสภายุโรปและธนาคารกลางยุโรป (European Central Bank) เพื่อให้การคุ้มครองเงินฝากและรักษาสภาพคล่องทางเศรษฐกิจ ภาคครัวเรือน รวมทั้งมีระบบการบริหารจัดการที่ดีขึ้นในอนาคต

ในการประชุมผู้นำเศรษฐกิจโลก กลุ่ม G 20 ที่กรุงวอชิงตัน ดี ซี เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน ค.ศ. 2008 สหภาพยุโรปได้ให้การสนับสนุนมาตรการปฏิรูปตลาด มาตรการทางการเงินและสร้างสถาบันทางการเงินของโลกให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น พร้อมทั้งสนับสนุนมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจโลกและยกเลิกนโยบายปกป้องตลาด

นาย José Manuel Barroso ประธานคณะกรรมการยุโรปได้กล่าวไว้ว่า "เราได้แสดงให้เห็นความร่วมมือในยุคนี้เช่นที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ในการให้ความช่วยเหลือธนาคาร ไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางการเงิน การเพิ่มความคุ้มครองเงินฝาก เสนอให้

มีการตั้งข้อกำหนดเกี่ยวกับเงินทุนของสถาบันการเงินและการกำกับดูแลข้ามพรมแดน รวมถึงการควบคุมดูแลสำนักจัดอันดับความน่าเชื่อถือ และแก้ไขมาตรการการบัญชี ในวันนี้ โดยเฉพาะแต่ในยุโรป ทั่วโลกต่างเห็นพ้องที่จะให้ดำเนินการให้สอดคล้องกัน ยุโรปจะแสดงบทบาทอย่างเต็มที่นับจากนี้ไปจนกว่าจะถึงการประชุมผู้นำครั้งต่อไปในการที่จะนำเอาหลักการปฏิบัติการต่างๆ ร่วมกันมาปฏิบัติอย่างเป็นทางการ

คณะกรรมการยุโรปยังได้เร่งนำเอามาตรการช่วยเหลือธุรกิจขนาดเล็กเพื่อให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นในยุโรป มีการเสนอระเบียบเกี่ยวกับสถาบันการเงินเพื่อควบคุมความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับธนาคาร และเพื่อปรับปรุงการกำกับดูแลธนาคารที่ดำเนินกิจการในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป คณะกรรมาธิการยุโรปยังได้ร่างข้อเสนอเพื่อออกกฎข้อบังคับที่เข้มงวดสำหรับสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือโดยบริษัทเหล่านี้ขาดประสิทธิภาพในการที่ไม่สามารถชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงอันนำมาซึ่งวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

คณะกรรมการยุโรปยังได้มีนโยบายที่จะกำหนดอัตราค่าตอบแทนของผู้บริหารทางการเงิน ซึ่งจากอดีตธนาคารเหล่านี้ได้รับค่าตอบแทนสูงแต่กลับไม่รับผิดชอบต่อการตัดสินใจในการลงทุนที่ผิดพลาด

3. สหภาพยุโรปกับอาเซียน : การแก้ไขวิกฤต

ในการประชุมผู้นำอาเซียน (ASEM) เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ.2008 ซึ่งเป็นการประชุมระดับผู้นำเอเชีย-ยุโรป ครั้งที่ 7 ที่จัดขึ้น ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ในการประชุมครั้งนี้มีผู้นำจากเอเชีย 16 ประเทศ ยุโรป 27 ประเทศ ตลอดจนประธานคณะกรรมการยุโรปและเลขาธิการอาเซียน โดยมีหัวข้อหลักในการประชุมคือ "Vision and Action : toward a win-win solution" ในการประชุมอาเซียนครั้งนี้ ผู้นำทั้งเอเชียและยุโรปต่างก็ได้ร่วมมือกันในการหารือและหาแนวทางการร่วมมือเพื่อเผชิญกับปัญหาด้านวิกฤตเศรษฐกิจและการเงินระหว่างประเทศ ผู้นำเอเชีย-ยุโรปต่างได้แสดงความวิตกกังวลเกี่ยวกับวิกฤตทางเศรษฐกิจการเงินระหว่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะความท้าทายต่อเสถียรภาพทางการเงินและการพัฒนาเอเชียและยุโรป บรรดาผู้นำต่างก็มีความเห็นว่าจะต้องมีการจัดการให้มีความสัมพันธ์ระหว่างนวัตกรรมและกฎระเบียบที่เหมาะสม ต้องมีนโยบายเศรษฐกิจมหภาคที่ดี ทั้งยังได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับปรุงในการกำกับดูแลหน่วยงานทางการเงินทั้งหมด โดยเฉพาะความรับผิดชอบหน้าที่

ในการประชุมผู้นำของกลุ่มประเทศ G 20 เมื่อต้นเดือนเมษายนที่ผ่านมา ทำทิจของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป 27 ประเทศอาจจะมีแตกต่างกันบ้างในสาระสำคัญ ในขณะที่ประเทศอังกฤษมีความเห็นค่อนข้างจะสอดคล้องกับทำทิจของสหรัฐอเมริกา โดยเน้นความสำคัญในมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยเฉพาะต้องการที่จะให้ G 20 มีการกำหนดตัวเลขหรือสัดส่วนอย่างเด่นชัดของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างเป็นทางการ ในขณะที่ทำทิจของประเทศฝรั่งเศสและ

เยอรมนีกลับสังเกตเห็นว่ามาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจที่ประเทศต่างๆ ดำเนินมานั้นเพียงพอแล้วและถ้าจะมีการกระตุ้นต่อก็ควรจะเป็นมาตรการของแต่ละประเทศ และไม่ควรถูกกำหนดเป็นส่วนหนึ่งของ GDP อย่างเด่นชัด รัฐบาลฝรั่งเศสภายใต้ประธานาธิบดี Sarkozy และรัฐบาลเยอรมนีภายใต้นายกรัฐมนตรี Angela Merkel ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันในอันที่จะเน้นการปรับปรุงโครงสร้างการกำกับดูแลสถาบันการเงินและการควบคุมพฤติกรรมของพวก Hedge Fund รัฐบาลฝรั่งเศสถึงกับยื่นคำขาดก่อนที่จะมีการประชุมสุดยอด G 20 ว่าถ้าหากว่าเป้าหมายในการปฏิรูปและการควบคุมสถาบันการเงินตกลงกันไม่ได้ก็จะ Walk out จากการประชุมซึ่งถือเป็นมาตรการที่อดีตประธานาธิบดีฝรั่งเศส นาย Charles de Gaulle เคยทำการประชุมประชาคมยุโรปในปี ค.ศ.1965 ที่เรียกว่า วิกฤตการณ์ “เก้าอี้ว่าง” (Empty Chair)

อย่างไรก็ตามผลจากการประชุม G 20 ก็ปรากฏว่ามีการประนีประนอมระหว่างท่าทีของสหรัฐอเมริกา อังกฤษและสหภาพยุโรปโดยเฉพาะท่าทีของฝรั่งเศสและเยอรมนี

ผลจากการประชุมนั้นผู้นำ G 20 ได้ตกลงในแง่หลักการที่จะให้มีการตรวจสอบควบคุม Hedge Fund มีการควบคุมบริษัทจัดอันดับ เน้นการควบคุมรายได้ของนายธนาคาร มีการกำหนดกฎเกณฑ์ในการป้องกันความเสี่ยงของสินค้าใหม่ๆ ทางการเงิน มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประเทศซึ่งเป็นแหล่งฟอกเงิน มาตรการดังกล่าวนี้เป็นมาตรการที่สอดคล้องกับสิ่งที่ฝรั่งเศสและเยอรมนีต้องการ ในอีกด้านหนึ่งของเหรียญผู้นำ G 20 ก็ได้ตกลงในการที่จะสนับสนุนการกระตุ้นเศรษฐกิจ การแก้ไขวิกฤตเศรษฐกิจด้วยมาตรการทางการเงินจำนวน 1.1 ล้านเหรียญสหรัฐ โดยทั้งนี้ในวงเงินดังกล่าว 5 แสนล้านเหรียญสหรัฐเป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มให้กับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ อีก 2.5 แสนเหรียญสหรัฐช่วยในการค้าระหว่างประเทศ (Trade Finance) อีก 2.5 แสนเหรียญสหรัฐเป็นการเพิ่มสภาพคล่องทางการเงินในรูปของ Special Drawing Right ว่ากันไปแล้วมาตรการทางการเงิน 1.1 ล้านเหรียญสหรัฐนั้น ความจริงแล้วเป็นมาตรการที่มีการพูดกันมานานแล้วเพียงแต่การประชุมในครั้งนี้มีการเน้นและรวบรวมสรุปมาตรการทางการเงินใหม่ ซึ่งจริงๆ แล้วจากการประชุมครั้งนี้มีมาตรการทางการเงินเพียง 1 แสนล้านเหรียญสหรัฐเท่านั้น

ในส่วนของกลุ่มประเทศอาเซียนนั้น ประเทศสมาชิก 10 ประเทศต่างก็ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกในระดับที่แตกต่างกัน ประเทศสมาชิกที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ต้องพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศโดยเฉพาะสิงคโปร์และไทย จะได้รับผลกระทบมากน้อย ดังจะเห็นได้ว่าอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของสิงคโปร์ลดลงถึงประมาณร้อยละ 11 ในช่วงไตรมาสแรกที่ผ่านมาและคาดว่าอัตราการเติบโตทั้งปี ค.ศ. 2009 จะเท่ากับติดลบร้อยละ 8.8 ในกรณีของประเทศไทยนั้นผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในครึ่งปีแรกของ 2009 จะติดลบประมาณร้อยละ 5 และทั้งปีอาจจะติดลบในระดับร้อยละ 3-4 ประเทศมาเลเซียก็คงถูกกระทบในระดับหนึ่งโดยอัตราการเติบโตในปี ค.ศ.2009 ติดลบร้อยละ 3 อย่างไรก็ตามประเทศอินโดนีเซียซึ่งโครงสร้างทาง

เศรษฐกิจฟุ้งพาดต่างประเทศน้อยกว่าในกรณีของประเทศไทยและสิงคโปร์ ทั้งยังมีการบริโภคภายในขนาดใหญ่ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในปีค.ศ. 2009 คาดว่ายังเป็นบวกอยู่ประมาณ 2-3 % ในกรณีของสมาชิกอาเซียนในกลุ่มประเทศอินโดจีน ไม่ว่าจะเป็นเวียดนาม ลาว กัมพูชา อัตราการเติบโตยังคงคาดว่าน่าจะเป็นบวกอยู่ เนื่องจากว่าทั้ง 3 ประเทศยังมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เปิดสู่ภายนอกไม่มากนักและมีลักษณะทางเศรษฐกิจที่เป็นภาครัฐเป็นส่วนใหญ่จากกรอบของระบบคอมมิวนิสต์ ประเทศสมาชิกของอาเซียนต่างก็ได้ดำเนินการการกระตุ้นเศรษฐกิจทั้งด้วยมาตรการทางคลังและการเงินอย่างรุนแรงเพื่อป้องกันไม่ให้อัตราการว่างงานขยายตัวกลายเป็นปัญหาวิกฤตทางสังคม

ในส่วนของมาตรการร่วมกันที่กลุ่มประเทศอาเซียนดำเนินทั้งจากการประชุมของรัฐมนตรีและโดยเฉพาะจากการประชุมสุดยอดอาเซียนที่หัวหิน ข้อสรุปก็คืออาเซียนยังยืนยันการต่อต้านการกีดกันทางการค้า เห็นความจำเป็นในการที่จะให้การเจรจาพหุภาคีภายใต้กรอบของ Doha ดำเนินการเพื่อหาข้อสรุป อาเซียนยังได้ยืนยันในทิศทางที่จะเดินทางไปสู่ประชาคมอาเซียนอันประกอบด้วย ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยทั้งนี้มุ่งเป้าหมายที่จะบรรลุสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2015 นั้นหมายความว่าอาเซียนจะไม่ใช้แค่เปิดเสรีด้านการค้าสินค้านั้น แต่มีความร่วมมือเปิดเสรีด้านการลงทุน การบริการและการเคลื่อนย้ายบุคลากรที่มีฝีมือในระดับหนึ่ง นอกจากนี้อาเซียนและจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีได้ยังได้มีการประสานนโยบายทางการเงินเพื่อแก้ไขวิกฤต อาทิเช่น ขยายวงเงิน SWAP จาก 8 แสนเหรียญเป็น 1.2 ล้านเหรียญสหรัฐ การจัดตั้งกองทุนโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนมาตรการในการส่งเสริมสภาพคล่องและอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือประเทศในการฝ่าวิกฤตร่วมกัน

4.ผลกระทบต่อไทย

ระบบเศรษฐกิจไทยนั้นมีโครงสร้างที่พึ่งพาการส่งออกและการท่องเที่ยวถึงร้อยละ 70 % ของ GDP ดังนั้นการผันผวนของการค้าระหว่างประเทศอันเป็นผลมาจากวิกฤตเศรษฐกิจทั่วโลกย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ถ้าพิจารณาโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศของไทยจะพบว่าเรามีการค้าในกลุ่มอาเซียนด้วยกันสูงสุดคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 20 อาเซียนเป็นตลาดส่งออกอันดับ 1 ของประเทศไทยคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 21 ในขณะที่การค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป 27 ประเทศคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 11 ประเทศไทยส่งออกไปยังสหภาพยุโรปสัดส่วนร้อยละ 14 ในสัดส่วนที่เป็นการค้าระหว่างประเทศสัดส่วนของไทยส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกาคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15 ในขณะที่การค้ารวมมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 11 ในส่วนของการค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นคิดเป็นร้อยละ 16 การส่งออกของไทยไปญี่ปุ่นคิดเป็นร้อยละ 13 ในส่วนของประเทศไทยกับจีนนั้นสัดส่วนการค้าได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบัน

สัดส่วนการค้าของไทยกับจีนคิดเป็นร้อยละ 10 สัดส่วนการส่งออกเท่ากับร้อยละ 10 จากโครงสร้างดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการค้าของไทยนั้นพึ่งพากลุ่มประเทศดังกล่าวทั้งหมดประมาณร้อยละ 70 ในกลุ่มประเทศดังกล่าวนี้มีเพียงประเทศจีนเท่านั้นเองที่ยังมีอัตราการเติบโตในอัตราร้อยละ 7-8 ประเทศอื่นที่เหลือเหล่านี้ต่างก็ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ แต่ก็มีเพียงบางประเทศเท่านั้นโดยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นบวก เช่น อินโดนีเซีย

การชะลอตัวของประเทศสหภาพยุโรป 27 ประเทศและอาเซียนก็ส่งผลกระทบต่อ การส่งออกและการท่องเที่ยวของประเทศไทย และกระทบต่ออัตราการเติบโตของเศรษฐกิจไทย ดังจะเห็นได้ว่าใน 2 ไตรมาสที่ผ่านมาคือ ไตรมาสสุดท้ายของปี ค.ศ.2008 และไตรมาสแรกของปีค.ศ. 2009 การส่งออกของไทยติดลบประมาณร้อยละ 25 อันส่งผลให้อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศไทยในช่วงระยะเวลาดังกล่าวติดลบประมาณร้อยละ 4-5 ทั้งยังทำให้จำนวนอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นประมาณ 8 แสนคน

ผลกระทบดังกล่าวทำให้รัฐบาลไทยภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะต้องเร่งระดมออกมาตรการกระตุ้นทางเศรษฐกิจทั้งด้านการคลังและร่วมมือกับทางธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินมาตรการทางการเงินเพื่อให้ดอกเบี้ยลดลงอย่างต่อเนื่อง มาตรการทางการคลังส่วนหนึ่งมุ่งเป้าในการแก้ไขปัญหาการว่างงานที่เพิ่มขึ้น แก้ไขปัญหาความยากจน มาตรการดังกล่าวนี้จะมุ่งเน้นส่วนหนึ่งในการกระตุ้นการบริโภค เช่น มาตรการเช็คช่วยชาติ 2,000 บาท มาตรการกองทุนเศรษฐกิจพอเพียง มาตรการในการประกันราคาพืชผล นอกจากนี้ยังมีมาตรการอีกส่วนหนึ่งมุ่งเป้าในการช่วยเหลือสภาพคล่องให้กับธุรกิจและ SMEs เช่น มาตรการในการให้ธนาคารรัฐให้กู้ให้สินเชื่อเพิ่มมากขึ้น และให้ธนาคารของรัฐเช่น Exim Bank ขยายวงเงินกู้และประกันการกู้เงินให้ธุรกิจจากธนาคารพาณิชย์ มาตรการในการกระตุ้นการเงินทางธุรกิจของภาครัฐยังเป็นการเพิ่มวงเงินในการก่อหนี้สาธารณะโดยการแก้ไข พรก. หรือ พรบ. เพื่อเตรียมสภาพคล่องในการเผชิญกับวิกฤตใน 3 ปีนี้ ค.ศ. 2009-2012 ซึ่งอาจจะต้องใช้วงเงินสูงถึง 8 แสนล้าน ในสภาพดังกล่าวการขาดดุลงบประมาณและการก่อหนี้สาธารณะจึงมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้นเกินพิกัดที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

แม้ว่ามาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจที่รัฐบาลทั่วโลกโดยเฉพาะประเทศผู้นำอย่างสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่นและจีน จะมีมูลค่ามหาศาลเป็นบวกและแนวโน้มของเศรษฐกิจโลกก็มีที่ท่าที่จะดีขึ้นก็ตาม ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจโลกและโดยเฉพาะสหภาพยุโรปและอาเซียนยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยและเป็นโจทย์ที่ท้าทาย มาตรการในการแก้ไขของรัฐบาลไทยในขณะนี้ซึ่งถูกรุมล้อมทั้งวิกฤตเศรษฐกิจและวิกฤตทางการเมืองในเวลาเดียวกัน

ความรุนแรงของเศรษฐกิจไทยจึงเป็นการท้าทายที่รัฐบาลอภิสิทธิ์จะต้องเผชิญหน้าอย่างน้อยก็อีกไม่ต่ำกว่า 1-2 ปี จากนี้ไป

1. เปอร์เซ็นต์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)

	2009	2010
ประเทศในกลุ่ม EU Zone	-4.2	0.3
อังกฤษ	-3.7	0.3
ออสเตรีย	-2.1	0.2
เบลเยียม	-3	0.2
ฝรั่งเศส	-2.9	0.3
เยอรมนี	-5.2	0.3
กรีซ	-3.6	-1.1
อิตาลี	-4	0.1
สเปน	-3.3	-0.5
เชค	-3	1.2
เดนมาร์ก	-3.1	0.6
ฮังการี	-6	-1
โปแลนด์	-0.4	1.8
สวีเดน	-4.1	0.8
อาเซียน		
ไทย	-3ถึง-4	1ถึง 3
มาเลเซีย	-3	1.1
สิงคโปร์	-8.8	0.9
อินโดนีเซีย	2	4

2. เปอร์เซ็นต์ของการว่างงาน

สหภาพยุโรป	8.9
อังกฤษ	7.1
ออสเตรีย	4.5
เบลเยียม	11.2
ฝรั่งเศส	8.8
เยอรมนี	8.1
กรีซ	9.4

อิตาลี	6.9
สเปน	17.4
เชค	7.9
เดนมาร์ค	2.9
ฮังการี	9.7
โปแลนด์	11.2
สวีเดน	8.3
อาเซียน	
ไทย	2.4
มาเลเซีย	3
สิงคโปร์	3.2
อินโดนีเซีย	8.4

การค้าระหว่างประเทศของไทยกับอาเซียน

รายการ	มูลค่า : ล้านเหรียญสหรัฐ				อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)			สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2548	2549	2550	2551	2549	2550	2551	2548	2549	2550	2551
มูลค่าการค้า	46,014.1	50,620.5	57,858.0	70,210.7	10.0	14.3	21.4	20.1	19.6	19.7	19.7
การส่งออก	24,390.4	27,021.7	32,791.1	40,159.4	10.8	21.4	22.5	22.0	20.8	21.3	22.6
การนำเข้า	21,623.7	23,598.8	25,066.9	30,051.3	9.1	6.2	19.9	18.3	18.3	17.9	16.8
ดุลการค้า	2,766.8	3,422.9	7,724.2	10,108.1							
- โครงสร้างการส่งออก -											
ส่งออกรวม	24,390.4	27,021.7	32,791.1	40,159.4	10.8	21.4	22.5	22.0	20.8	21.3	22.6
สินค้าเกษตรกรรม	1,347.7	1,962.3	2,308.3	3,177.7	45.6	17.6	37.7	1.2	1.5	1.5	1.8
สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร	1,596.8	1,537.5	2,163.0	2,714.5	-3.7	40.7	25.5	1.4	1.2	1.4	1.5
สินค้าอุตสาหกรรม	18,174.0	19,398.1	24,278.1	28,304.9	6.7	25.2	16.6	16.4	15.0	15.8	15.9
สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	2,928.7	3,777.6	3,848.0	5,962.2	29.0	1.9	54.9	2.6	2.9	2.5	3.4
สินค้าหมวดอื่นๆ	343.1	346.1	193.7	0.1	0.9	-44.0	-99.9	0.3	0.3	0.1	0.0
- โครงสร้างการนำเข้า -											
นำเข้ารวม	21,623.7	23,598.8	25,066.9	30,051.3	9.1	6.2	19.9	18.3	18.3	17.9	16.8
สินค้าเชื้อเพลิง	5,686.9	6,426.6	5,947.1	7,425.9	13.0	-7.5	24.9	4.8	5.0	4.2	4.2
สินค้าทุน	5,663.3	6,159.3	6,105.7	7,565.6	8.8	-0.9	23.9	4.8	4.8	4.4	4.2
สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป	7,993.8	8,732.7	10,334.8	11,831.1	9.2	18.3	14.5	6.8	6.8	7.4	6.6
สินค้าอุปโภคบริโภค	1,380.6	1,486.8	1,895.4	2,155.2	7.7	27.5	13.7	1.2	1.2	1.4	1.2
ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง	715.2	675.7	743.7	1,067.2	-5.5	10.1	43.5	0.6	0.5	0.5	0.6
สินค้าหมวดอื่นๆ	183.9	117.6	40.2	6.3	-36.1	-65.8	-84.3	0.2	0.1	0.0	0.0

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ จาก สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

การค้าระหว่างประเทศของไทยกับสหภาพยุโรป (27 ประเทศ)

มูลค่า : ล้านเหรียญสหรัฐ

อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)

สัดส่วน (ร้อยละ)

รายการ	มูลค่า : ล้านเหรียญสหรัฐ				อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)			สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2548	2549	2550	2551	2549	2550	2551	2548	2549	2550	2551
มูลค่าการค้า	25,902.9	29,248.8	33,640.4	37,656.9	12.9	15.0	11.9	11.3	11.3	11.4	10.6
การส่งออก	15,100.1	18,006.2	21,688.2	23,392.1	19.2	20.4	7.9	13.6	13.9	14.1	13.2
การนำเข้า	10,802.8	11,242.6	11,952.2	14,264.7	4.1	6.3	19.3	9.1	8.7	8.5	8.0
ดุลการค้า	4,297.3	6,763.7	9,736.0	9,127.4							
- โครงสร้างการส่งออก -											
ส่งออกรวม	15,100.1	18,006.2	21,688.2	23,392.1	19.2	20.4	7.9	13.6	13.9	14.1	13.2
สินค้าเกษตรกรรม	1,234.8	1,558.4	2,064.0	2,653.2	26.2	32.4	28.5	1.1	1.2	1.3	1.5
สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร	911.4	1,124.3	1,353.6	1,711.2	23.4	20.4	26.4	0.8	0.9	0.9	1.0
สินค้าอุตสาหกรรม	12,562.1	14,942.4	17,992.2	18,731.4	18.9	20.4	4.1	11.3	11.5	11.7	10.5
สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	160.2	100.9	73.2	296.3	-37.0	-27.4	304.8	0.1	0.1	0.0	0.2
สินค้าหมวดอื่นๆ	231.6	280.2	205.1	0.0	21.0	-26.8	-100.0	0.2	0.2	0.1	0.0
- โครงสร้างการนำเข้า -											
นำเข้ารวม	10,802.8	11,242.6	11,952.2	14,264.7	4.1	6.3	19.3	9.1	8.7	8.5	8.0
สินค้าเชื้อเพลิง	30.6	38.8	35.5	85.9	26.6	-8.4	141.9	0.0	0.0	0.0	0.0
สินค้าทุน	4,582.4	4,746.5	4,667.5	5,454.8	3.6	-1.7	16.9	3.9	3.7	3.3	3.1
สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป	4,119.7	4,405.6	4,790.6	5,958.8	6.9	8.7	24.4	3.5	3.4	3.4	3.3
สินค้าอุปโภคบริโภค	1,469.2	1,589.9	1,892.7	2,248.5	8.2	19.0	18.8	1.2	1.2	1.4	1.3
ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง	421.8	307.4	353.2	478.8	-27.1	14.9	35.5	0.4	0.2	0.3	0.3
สินค้าหมวดอื่นๆ	179.1	154.5	212.7	38.0	-13.8	37.7	-82.2	0.2	0.1	0.2	0.0

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ จาก สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

หมายเหตุ : สมาชิกเพิ่มจากเดิม 25 ประเทศ เป็น 27 ประเทศ ตั้งแต่เดือน มกราคม 2550